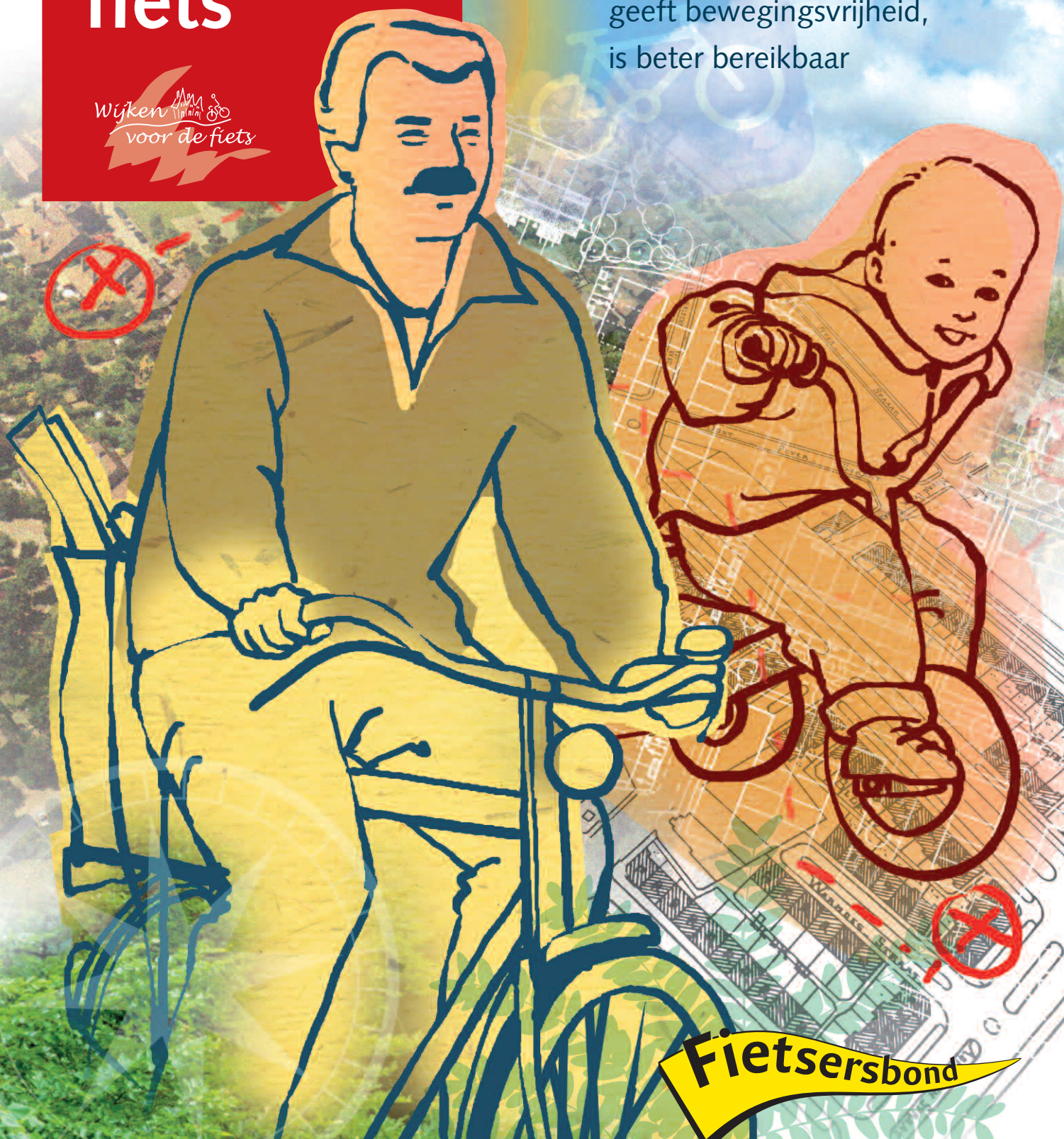

Wijken voor de fiets

Wijken voor de fiets

In een wijk waar veel gefietst wordt, wonen mensen graag, want zo'n wijk: is gezonder, heeft frisse lucht, is veilig, geeft bewegingsvrijheid, is beter bereikbaar

Fietsersbond

Hoe richt je een wijk zo in dat bewoners er graag lopen en fietsen?

Wijken voor de fiets draagt bij aan woongenot

Hoe richt je een wijk zo in dat kinderen er graag buitenspelen, zelfstandig naar school kunnen en bewoners voor een boodschap sneller de fiets pakken?

In veel wijken is de ruimte om buiten te spelen schaars. Het autoverkeer domineert het straatbeeld. Ouders laten hun kinderen liever niet zelfstandig naar buiten gaan, omdat het te gevaarlijk is. Ouderen voelen zich vaak kwetsbaar in het drukke verkeer. Meestal is de situatie in zo'n wijk langzaam gegroeid. Maar dat wil niet zeggen dat het onveranderbaar is.

De Fietsersbond wil met het project Wijken voor de Fiets de positie van het langzaam verkeer in verschillende steden verstevigen. Samen met gemeenten en woningcorporaties nemen we het stedenbouwkundig plan onder de loep. Waar is er ruimte te maken voor fietser en voetganger? Hoe kun je rekening houden met de meest kwetsbare verkeerdeelnemers: kinderen en ouderen? Is er genoeg veilige stallingruimte? Daarbij is samenspraak met de bewoners van belang. Zij weten immers het beste waar de knelpunten in de wijk zitten.

De Fietsersbond heeft ook een aantal instrumenten ontwikkeld om bewegen in de wijk te bevorderen. Er is een zeven stappenplan waarbij eerst gekeken wordt naar de kwetsbare deelnemer in het verkeer en daarna pas naar het snelverkeer in de wijk. Specifieke routes door de wijk zoals schoolroutes of winkelroutes kunnen met behulp van een speciaal model beoordeeld worden. De fietscultuur kan verstevigd worden door het aanbieden van fietslessen. Kortom: de Fietsersbond kan op veel momenten ingeschakeld worden om een wijk aantrekkelijker te maken voor fietsers.

Iedere gemeente en ieder wijk is anders en ook daar houdt de Fietsersbond rekening mee. Er is geen blauwdruk voor een bewegingsvriendelijke wijk. Ontwerpen van een wijk doe je samen. Door samen te kijken naar de beginsituatie en vandaar uit een plan te maken, ontwikkel je een wijk waar het voor kinderen veilig is om buiten te spelen, naar school te fietsen en waar bewoners graag boodschappen doen op de fiets. Kortom: een gezonde en veilige wijk waar mensen graag willen wonen.

Hoe stem je af op bewegen?

Langzaam verkeersplan in zeven stappen

Uitgangspunt bij het ontwerpen van een wijk voor de fiets is de langzame verkeersdeelnemer. Als de routes voor de fiets en voetganger zijn uitgestippeld, wordt de zwaardere infrastructuur daar ingepast. Zo ontstaan veilige en comfortabele routes door een wijk. Dat verhoogt het woongenot.

Fietscultuur bevorderen

Door uit te nodigen tot fietsen, bevorder je fietscultuur. Uit onderzoek van de Fietsersbond is gebleken dat in gemeenten waar veel aan fietsbeleid wordt gedaan, ook meer gefietst wordt. Door jong, oud en allochtoon. Maar elders is dat een probleem: er is niet genoeg (veilige) ruimte om te leren fietsen. Een fietsplein midden in de wijk zou daar aan bij kunnen dragen. Je kunt er fietsen lenen en fietsles krijgen. Dat laatste is heel belangrijk. Ouders van allochtone kinderen kunnen vaak zelf niet fietsen, dus kunnen ze het hun kinderen ook niet leren. Op het fietsplein komen jong en oud aan hun trekken.

Ontwerpen voor de fiets in zeven stappen

1. Bepaal waar scholen, parkjes, winkels, bejaardencentra, en andere openbare voorzieningen moeten komen.
2. Stippel routes uit voor fietsers, voetgangers, 65-plussers en kinderen van huis naar dagelijkse bestemmingen.
3. Bepaal de omvang van 30-kilometer gebieden, voetgangersgebieden en dergelijke.
4. Bepaal waar OV-haltes, stations, parkeergarages en overstapgebieden moeten komen.
5. Ontwikkel een netwerk van openbaar vervoer.
6. Ga na of de doelen zijn bereikt en stel zonodig het ontwerp bij.
7. Maak de wijk toegankelijk voor auto's.

Gebaseerd op: Stedenbouw en verkeer, een selectie uit de gereedschapskist van Bach; een uitgave van het CROW, augustus 2006

Vijf redenen om ruimte te maken voor de fiets

> *Veilig naar school*

Hoe jonger je leert fietsen, hoe veiliger je je later in het verkeer beweegt. Maar dan moet je wel veilig kunnen leren fietsen. En dat is vaak een probleem. Vaak brengen ouders hun kinderen met de auto naar school. Zo kweek je een achterbankgeneratie die niet vertrouwd is met fietsen. Bovendien is het voor de kinderen die wel fietsen minder veilig. Een veilige route en een verkeersarme schoolomgeving nodigen zowel kinderen als ouders uit om te gaan lopen of fietsen.

> *Een gezonde wijk*

Een half uur per dag matig intensief bewegen bevordert de gezondheid, stelt de Nederlandse Gezondheidsraad. In een wijk waar veel gefietst wordt, zijn de bewoners dus vanzelf gezond bezig.

Dagelijks bewegen voorkomt overgewicht en alle bijkomende gezondheidsklachten: hart- en vaatziekten, suikerziekte, astma, problemen met de gewrichten. In Nederland is dat hard nodig: zesenvertig procent van de Nederlandse bevolking is te zwaar; tien procent is ziekelijk zwaar. Gemeenten hebben van de overheid de opdracht gekregen om iets te doen aan de gezondheid van ingezetenen. Samen met de Fietzersbond kunnen gemeenten daaraan bijdragen.

> *Beter bereikbaar*

Minder autoverkeer verhoogt de bereikbaarheid van de wijk en dat is goed voor de economie. Fietzers zijn namelijk goede klanten. Veertig procent van de supermarktbezoekers komt op de fiets. Bovendien komen ze vaker en geven ze meer geld uit aan inkopen dan de autorijdende bezoeker. Hoog op het verlanglijstje van de fietsklant staan betere fietsrekken bij de winkels. Door de wijk toegankelijker te maken voor fietsers, sla je twee vliegen in een klap: de wijk wordt aantrekkelijk voor bewoners en winkeliers. Bovendien passen op een autoparkeerplek zo'n tien fietsen. Dat scheelt ruimte en creëert een leefbare wijk.

> *Betere luchtkwaliteit*

In een wijk waar veel gefietst wordt, verbetert de luchtkwaliteit. Minder autoritten, betekent minder CO₂ in de lucht. Bijna veertig procent van alle autoritjes is korter dan 7,5 kilometer. De helft daarvan kan, ook volgens automobilisten, prima op de fiets. In een wijk die daartoe uitnodigt, kiezen mensen sneller voor de fiets. Behalve CO₂ uitstoot scheelt dat ook fijn stof, juist op korte ritten. Fijn stof is schadelijk voor het hart en voor de luchtwegen. Fietsen zorgt dus voor gezonde lucht en gezonde bewoners.

> *Bewegingsvrijheid*

Als kinderen zelfstandig naar buiten kunnen, zijn ze minder afhankelijk van hun ouders. Die hoeven hun kroost niet meer met de auto overal naar toe te brengen. Maar ook ouderen zijn voor de dagelijkse boodschappen of een bezoek aan de dokter vaak aangewezen op de fiets. Een veilige route verhoogt dus de mobiliteit voor jong en oud. Ook allochtone vrouwen geven vaak aan dat ze het verkeer eng vinden en dat weerhoudt hen ervan daadwerkelijk te gaan fietsen, zelfs nadat ze een fietscursus hebben gevolgd. Een wijk met voorrang voor langzaam verkeer geeft alle bewoners meer bewegingsvrijheid.

Uitnodigen tot bewegen doe je door:

- Directe, veilige routes naar school, winkel, sport- en speelvelden en andere openbare voorzieningen.
- Te zorgen voor een veilige omgeving bij deze voorzieningen die uitnodigt om op de fiets te komen.
- Dergelijke voorzieningen dicht bij de woningen te bouwen in plaats van naar de rand van de stad te dirigeren.
- Eerst de routes voor het langzaam verkeer te plannen en dan pas het autoverkeer in te passen.
- Parkeervoorzieningen voor de fiets direct in de ruimtelijke plannen mee te nemen.
- Ook tijdens verbouwingswerkzaamheden rekening te houden met de bereikbaarheid voor fietsers en voetgangers.

Praktijkvoorbeelden

Utrecht - Kanaleneiland

Het bestaande winkelcentrum in de wijk Kanaleneiland in Utrecht wordt fors uitgebreid. Er komen meer winkels en woningen. De Fietsersbond is gevraagd mee te denken over het optimaliseren van de bereikbaarheid van het winkelcentrum voor langzaam verkeer. Door in een vroeg stadium mee te denken, krijgen fiets en voetganger van meet af aan een plek in de plannen. Nog een voordeel: de fiets krijgt al tijdens de verbouwing van het winkelcentrum een prominente rol in de bereikbaarheid. Dat is ook winst voor de winkeliers. Fietsers zijn immers goede klanten.

Zeist - Kerckenbosch

In Zeist gaat een hele wijk op de schop. De Fietsersbond werd ingeschakeld om zijn licht te laten schijnen over drie herstructureringsplannen. Het plan dat als beste uit de bus kwam, kon nog op een aantal punten verbeterd worden. Er werden extra fietsroutes gepland in de wijk, maar ook een goede fietsroute naar bestemmingen buiten de wijk. Bij de analyse van de plannen bleek dat ruimte voor het stallen van de fiets was vergeten. Daar wordt nu alsnog een oplossing voor gezocht.

Veilige schoolomgeving

De basisschool in Wielwijk in Dordrecht wil graag dat kinderen en ouders zich veilig voelen om op de fiets naar school te komen. In overleg met de gemeente bleek de eenvoudigste oplossing: de straat voor de school afsluiten voor auto's. Daartoe werden aan beide zijden paaltjes geplaatst. De school blijft zo optimaal bereikbaar voor fietsers en de veilige zone rondom de school is vergroot. Het schoolplein grenst nu aan een verkeersarme straat. In de wijk Stadhagen in Zwolle was de situatie net anders. Samen met de gemeente koos de basisschool daar voor een royaal fietspad voor de school. Ook kwamen er extra parkeerplaatsen voor de kinderfietsen. Er is nu meer dan genoeg ruimte om de kinderen veilig op de fiets te brengen en te halen.

Den Haag - Transvaal

In de wijk Transvaal in Den Haag wonen veel allochtonen. Het is een drukke wijk waar weinig fietsvoorzieningen zijn. Er wordt niet veel gefietst in de wijk. Een fietsplein is een eerste aanzet om het fietsen te stimuleren. Via de speelgoeduitleen zijn kinderfietsjes beschikbaar. Rood asfalt met hoogte accenten nodigt uit om spelenderwijs te leren fietsen zonder direct aan het drukke verkeer deel te nemen. Daarbij zijn ze buiten en kunnen ze lekker bewegen. Dat is goed voor hun gezondheid en ontwikkeling.

De Fietsersbond komt op voor de belangen van fietsers in Nederland en zet zich in voor meer en betere mogelijkheden om te fietsen. De Fietsersbond heeft 30.000 leden, 145 afdelingen en 1000 actieve vrijwilligers. Het project Wijken voor de Fiets richt zich specifiek op het verstevigen van de positie van de fiets in de wijk. Voor meer informatie over Wijken voor de Fiets kunt u contact opnemen met projectleider Henk Hendriks, tel. 030 - 2918144, e-mail: hendriks@fietsersbond.nl.

Deze folder is een uitgave van het landelijk bureau van de Fietsersbond, Postbus 2828, 3500 GV Utrecht. Tekst: Jolinda van Hoogdalem. Illustraties: Roel Ottow
Fotografie: Rob ter Bekke, Vormgeving: WAT ontwerpers, Druk: Zuidam Uithof

